

Rovaniemen opettajien ammattiyhdistyksen koulutuspoliittinen ohjelma 2011

1. Asianmukaiset työolot on turvattava

Oppilaille ja heidän opettajilleen on taattava turvalliset, terveelliset ja asianmukaiset työolot. Työolojen on mahdollistettava opetussuunnitelman mukaisen laadukkaan opetuksen antaminen ja työssä jaksaminen lukuvuoden jokaisena koulupäivänä.

Kaupungilla pitää olla suunnitelma siitä, miten koulu yhteisöjen ja opiskelu ympäristöjen turvallisuus tarkastetaan säännöllisesti.¹ Tuon suunnitelman mukaan tulee myös toimia.

Kaikissa kouluissa koko henkilökunnan tulee osata toimia koulun oman turvallisuus- ja pelastussuunnitelmien mukaan.

2. Henkilökunnan työssä jaksamisesta on pidettävä huolta

Työnantajan tulee mahdollistaa se, että jokaisella opettajalla on käytettävissään uusin opetuksessa tarvittava tieto. Samoin on huolehdittava siitä, että opettajat jaksavat työssään hyvin ja ovat tehtäviinsä motivoituneita. On oppilaiden etu, että opettajien työhyvinvoinnista huolehditaan aktiivisesti.

Työn kuormittavuutta on kevennettävä ja työolosuhteita on parannettava, jotta työstä johtuvien sairauspoissaolojen määrää voidaan vähentää. Työssä jaksamiseen kannustavien keinojen tulee olla monipuolisia. Työpaikkaliikunnan on oltava maksutonta koulujen tiloissa. Henkilökunnan osallistumista kuntoutukseen on tuettava palkallisin virkavapain.

Työnantajan tulee taata esimiehille riittävät taidot sekä ajalliset ja taloudelliset resurssit työyhteisöjen hyvinvoinnin edistämiseen. Esimiehen vastuulla on hyvän työilmapiirin luominen. Hyvä johtaminen vaikuttaa suoraan työhyvinvointiin, jolloin koko työyhteisö voi osallistua hyvän työilmapiirin ylläpitämiseen ja kehittämiseen.

3. Opettajien täydennyskoulutukseen on osoitettava riittävästi resursseja

Jokaisella opettajalla – palvelussuhteen laadusta riippumatta – tulee olla tilaisuus osallistua halutessaan työtä tukevaan täydennyskoulutukseen. Tähän on varattava yksi

¹ Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 28.5.2009/380

prosentti vuotuisesta palkkasummasta. Koulutuksen ajaksi on voitava hankkia sijainen, ja koulutukseen osallistuvalla on maksettava virkaehtosopimuksen mukaiset korvaukset.

Kaupungin tulee noudattaa Osaava-hankkeen mukaista täydennyskoulutusvelvoitetta. Jokaisessa koulussa tulee olla koulutussuunnitelma, joka valmistellaan yhdessä henkilöstön kanssa.

4. Henkilöstöpolitiikan on oltava asianmukaista

Koulupalvelukeskuksella on oltava ajantasainen henkilöstösuunnitelma, jolla ennakoidaan tulevat henkilöstötarpeet. Opettajan palkkauksen on oltava oikeassa suhteessa tehtävän vaativuuteen.

Vakinaisten virkojen määrä on pidettävä oikeassa suhteessa töiden määrään. Määräaikaisissa palvelusuhteissa on määräaikaisuuden peruste aina mainittava, ja määräaikaisuuksien tulee perustua lakiin kunnallisesta viranhaltijasta.

Palvelussuhteen laadusta ja pituudesta riippumatta on opettajaksi aina palkattava kelpoisuusehdot täyttävä ammattitaitoinen henkilö. Koska jokaisella oppilaalla on oikeus opetussuunnitelman mukaiseen opetukseen, on poissa oleville opettajille aina palkattava sijainen.

Kaupungin strategioiden ja suunnitelmien laatimisen tulee perustua tarpeisiin. Strategioita ja suunnitelmia tulee noudattaa, ja henkilökuntaa tulee tiedottaa niiden sisällöistä.

Työolo- ja muut kyselyt tulee toteuttaa siten, että niihin voi vastata luottamuksellisesti. Kyselyiden tulosten yhteenveto ja niiden hyödyntäminen tulee esitellä henkilökunnalle.

Opettajia tulee kuulla ja kuunnella, kun tehdään heitä koskevia päätöksiä. Opettajilla on oltava työnjohdon tuki sekä tarvittaessa mahdollisuus työnohjaukseen.

5. Oikeankokoisia opetusryhmiä oikeankokoisissa kouluissa

Jokaisen koulun oppilas- ja opettajamäärien tulee olla järkevässä suhteessa toisiinsa: Oppilaiden ja opettajien tulee voida tuntea toisensa. Näin voidaan turvata sekä oppilaiden turvallisuus että opettajien opetusvelvollisuudet. Koulun koon tulee olla tarkoituksenmukainen, kun otetaan huomioon koululle asetetut tehtävät. Suurien yksiköiden luominen näennäisten säästöjen verukkeella ei saa olla itsetarkoitus.

Tuntikehyksen pienentäminen ja oppilasryhmäkoon kasvattaminen eivät välttämättä aiheuta kokonaistaloudellisia säästöjä, mutta ne heikentävät nopeasti opetuksen laatua. Ryhmäkokojen tulee olla pedagogisesti perusteltuja. Ryhmäkoon tulee antaa opettajalle aikaa seurata ja tukea oppilaan kasvua ja kehitystä sekä mahdollistaa oppiaineille ominaisten menetelmien ja työtapojen käyttö.

Oppilaan mahdollisuudet saada henkilökohtaista ohjausta heikkenevät ryhmäkoon kasvassa. Siksi opetusryhmän maksimikokona tulee peruskoulussa olla 20 oppilasta. Alku- ja yhdysluokkaopetuksessa maksimikokona tulee olla 18 ja teknisessä ja tekstiilityössä sekä kotitaloudessa, fysiikassa ja kemiassa 16. Oppilaan kehittymisen kannalta on olennaisen tärkeää, että jokaisella opettajalla on riittävästi aikaa ja mahdollisuuksia ottaa huomioon oppilaidensa henkilökohtaiset tarpeet. Tämä tulee huomioida etenkin silloin, kun ryhmässä on maahanmuuttajaoppilaita tai erityistä tukea tarvitsevia oppilaita.

Yhtenäisen peruskoulun sarjaisuuden ja koon tulee olla sellainen, että ryhmä koko noudattaa samoja linjauksia kuin muissakin kouluissa ja että jokaisen opettajan työt voidaan järjestää luontevasti.

6. Koulujen toimintaan on osoitettava riittävästi resursseja

Koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että valtakunnallisia, opetukseen suunnattuja määrärahoja haetaan aktiivisesti. Rahoitus on käytettävä suunnitelmallisesti ja täysimittaisesti.

Jokaisella koululla tulee olla riittävät resurssit opetustyön ja muiden tehtävien hoitamiseen. Näiden määrärahojen tulee seurata vähintään valtakunnallista keskitasoa. Oppikirja- ja materiaalmäärärahojen on oltava niin suuria, että opettajilla ja oppilailta on käytettävissään ajankohtaiset oppikirjat ja riittävästi opetusvälineitä opetuksen menestykselliseen toteuttamiseen. Vanhentunut tai käyttökelvottomaksi kulunut oppimateriaali on voitava vaihtaa uuteen.

Opetustilojen varusteiden tulee olla ajanmukaisia, ja esimerkiksi tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytölle on turvattava riittävät pedagogiset ja laitteistoedellytykset.

Vuosittain tuntijaon toteutumiseen on varattava tarvittavat taloudelliset, henkilöstö- ja muut resurssit, ja paikallisen tuntijaon on tuettava valinnaisten aineiden, taito- ja taideaineiden ja kieliohjelman toteuttamista. Taito- ja taideaineiden, valinnaisaineiden ja kieliohjelman todelliset toteuttamismahdollisuudet on turvattava määrittelemällä aloitusryhmäkoko sellaiseksi, että riittävä määrä valitsijoita on mahdollista saada.

Riittävä opinto-ohjaus on järjestettävä. Opinto-ohjauksessa tulee tarjota valmiuksia omien vahvuuksien ja jatko-opintosuuntauksien löytämiseen. Kunkin opinto-ohjaajan ohjattavien opiskelijoiden määrä saa olla enintään 200.

Jokaista oppilasta on kohdeltava tasavertaisesti riippumatta hänen kotipaikastaan.

Koulupalveluiden tuloksellisuutta ei voi mitata palveluiden kustannusten ja oppilaiden määrän suhteen perusteella. Tuloksellisuuden mittaamisessa on huomioitava vähintään vaikuttavuus, esimerkiksi oppimistulosten kehittyminen ja jatko-opintoihin siirtyminen.

7. Tehostetun ja erityisen tuen tarpeeseen on vastattava oikein

Oppilashuollon tulee toimia tehokkaasti jokaisessa koulussa.

Jokaisella koululla on oltava riittävästi resursseja yleistä, tehostettua ja erityistä tukea varten. Tukea on kyettävä järjestämään riittävästi ja riittävän varhain niille, jotka sitä tarvitsevat.

Opetusjärjestelyt ja tukitoimet tulee suunnitella monipuolisesti ja pitkäjänteisesti, jolloin kyseeseen tulevat mm. eriyttäminen, samanaikaisopetus, joustavat ryhmäjaot, yksilöllinen tuki ja riittävän pieni opetusryhmä. Resurssiopettajien työpanos on hyödynnettävä monipuolisesti. Heidän palvelussuhteensa ehdot tulee turvata samoin kuin kaikilla muillakin opettajilla.

Pienryhmässä tapahtuvaa erityisopetusta on oltava käytettävissä. Kun erityisoppilas integroidaan yleisopetukseen, ryhmän enimmäiskoon tulee pienentyä kahdella jokaista integroitua oppilasta kohden. Myös laaja-alaisen erityisopettajan palveluita on pystyttävä tarjoamaan. Koulunkäyntiavustajilla ei voida korvata ammattitaitoisia opettajia.

Henkilökohtaisen oppimissuunnitelman ja HOJKSin² suunnitteluun, tekemiseen ja arviointiin on varattava riittävästi resursseja, ja tehtävästä on maksettava korvaus. Korvauskäytännön on oltava yhtenäinen.

Opetuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että muillakin kuin erityisopettajilla on valmius kohdata ja opettaa oppilaita, jotka tarvitsevat erityistä tukea.

Rovaniemen kaupungin tulee selvittää ja tiedottaa, mitä vaikutuksia perusopetuslain uudistuksella on virkarakenteeseen, henkilöstön täydennyskoulutukseen, rehtorien ja opettajien työhön ja opetuksen kustannuksiin.

Tehostetun ja erityisen tuen tarpeeseen vastattaessa pitää huolehtia myös niistä oppilaista, jotka eivät tarvitse näitä tukimuotoja.

8. Kulttuuri- ja liikuntakasvatuksen on oltava kunnossa

Rovaniemi on kulttuurikaupunkina ja opetuksen järjestäjänä vastuussa kulttuurikasvatuksesta osana yleissivistävää opetusta. Kouluissa annettavan taidekasvatuksen lisäksi kaupungin on taattava oppilaille taidekokemukset kaupungin omissa taidelaitoksissa eli Rovaniemen taidemuseossa, maakuntamuseossa ja Arktikumissa. Myös Lapin kamariorkesteri ja Rovaniemen teatteri ovat tärkeä osa rovaniemeläisen kulttuuri-identiteetin muodostumisessa, ja niiden tarjonta on voitava liittää opetukseen.

Liikuntakaupunkina Rovaniemen on annettava oppilaille mahdollisuus monipuoliseen liikuntaan. Kaupungissa olevia liikuntapaikkoja on päästävä käyttämään riippumatta koulun sijainnista.

9. Oppilaita on kasvatettava osallistuvaan ja vastuulliseen kansalaisuuteen

² HOJKS=henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma

Jokaisessa koulussa tulisi olla organisoitu oppilaskunta. Tämän tarkoitus on kasvattaa oppilaita osallistuvaan ja vastuulliseen kansalaisuuteen. Perusopetuksen tavoitteena on kannustaa oppilaita yhteisten asioiden hoitoon ja vastuun kantamiseen sekä omassa koulu yhteisössä että yhteiskunnassa. Yhteistyön ja osallisuuden avulla tuetaan oppilaan kasvua omatoimiseksi, päämäärätietoiseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi, jolla on realistinen kuva omista vaikutusmahdollisuuksistaan. Oppilaskunnan ohjaustyöstä on maksettava korvaus vuosiluokilla 1—6 samojen periaatteiden mukaan kuin vuosiluokilla 7—9.

10. Yleissivistävää koulutusta on kehitettävä ja toimintaa on arvioitava suunnitelmallisesti

Perusopetuksen järjestämisen periaatteissa on keskeisenä tekijänä oltava koulutuksen laatu. Koulutuksen laatua on kehitettävä pitkäjänteisesti ja tavoitteellisesti ottaen huomioon opetusministeriön laatimat perusopetuksen laatukriteerit, jotka tulee soveltuvin osin huomioida myös lukio-opetuksessa. Laatukriteerien käyttöönottoa varten tulee olla selkeä suunnitelma, ja kriteerien toteutumiseen tulee kehittää käyttökelpoinen seuranta-järjestelmä. Opetuksen laadun varmistamisessa opetushenkilöstö on keskeisessä asemassa.

Rovaniemen kaupungin on arvioitava antamaansa koulutusta ja sen vaikuttavuutta sekä osallistuttava ulkopuoliseen toimintansa arviointiin. Kaupungin on tarkasteltava toimintaansa systemaattisesti ja kehitettävä sitä saadun arviointitiedon pohjalta. Toimiva koulutuksen arviointi-, seuranta- ja palautejärjestelmä muodostaa perustan opetuksen laadun kehittämiseksi. Laatua parannetaan tavoitteiden ja toimintaperiaatteiden selkeydellä sekä riittäväillä voimavaroilla.

11. Yhtenäinen peruskoulu tulee suunnitella huolella

Yhtenäisen peruskoulun perustamisessa on noudatettava yhteistoimintalain mukaista menettelyä. Perustamisvaiheessa ja myös sen jälkeen henkilökuntaa on kuultava koulun kehittämisessä ja toimintakulttuurin luomisessa.

Koulun rakenteen tulee olla perusopetuksen järjestämisperiaatteiden mukainen. Virkarakenteessa tulee huomioida sekä luokan- että aineenopettajien ristikkäiskäyttö.

Lukio-opetusta koskevat erityishuomiot

12. Kaupungin tulee vastata lukiokoulutuksestaan itse

Rovaniemen kaupungin ei tule luopua lukiokoulutuksen järjestämisluvastaan. Lukioverkkoon ei tule tehdä muutoksia.

13. Lukioiden tuntikehys ja kurssitarjonta on mitoittettava oikein

Lukioiden tuntikehyksessä tulee huolehtia rovaniemeläisten nuorten yhdenvertaisuudesta muihin samankokoisten kaupunkien opiskelijoihin verrattuna. Opetussuunnitelman mukaisten kurssien ja kertauskurssien opiskelumahdollisuus on turvattava kirjoitettavissa aineissa ennen ylioppilaskirjoituksia.

Lukioissa lähiopetuksen määrää ei saa vähentää. Opetusryhmien koko ei saa kasvaa opetusta ja oppimista hankaloittavaksi. Ryhmän maksimikokona tulisi lukiossa olla 30 opiskelijaa.

14. Kouluasteiden yhteistyön on oltava mielekästä

Koulutuksen tulosten parantamiseksi on lisättävä peruskoulun ja lukion opettajien yhteistyötä, jolloin pedagoginen vuorovaikutus tukee opiskelijoiden siirtymistä perusteelta lukioon ja oppimistulokset parantuvat.

Toisen asteen koulutusta tulee kehittää niin sanotun duaalimallin mukaisesti, jolloin yleissivistävän koulutuksen yhteistyö takaa opiskelijoille parhaat mahdollisuudet korkea-asteen jatko-opintoihin.

15. Lukioiden erityisopetusta ja opiskelijahuoltoa tulee kehittää

Myös lukioissa on tarjottava riittävästi yleistä, tehostettua ja erityistä tukea. Opetusjärjestelyt ja tukitoimet tulee suunnitella monipuolisesti ja pitkäjänteisesti. Opiskelijahuollon palveluiden tulee olla monipuolisesti käytössä. Ryhmänohjaajien on saatava täydennyskoulutusta ja kaikilla opettajilla on oltava riittävästi aikaa erilaisten oppijoiden kohtaamiseen ja tukemiseen.

16. Lukioiden erityistehtäviä on kunnioitettava

Toiminnassa olevia lukion erityistehtäviä on jatkettava ja kehitettävä. Valtakunnallisen erityistehtävän saaneen urheilulukion, Ounasvaaran lukion, toimintaedellytykset on turvattava. Lyseonpuiston lukiossa on turvattava kuvataidelinjan ja IB-lukion toiminta. Samoin on kehitettävä kansainvälisyyteen suuntautuvaa UNESCO-koulu-tehtävää.